

Lennart Ackzell

Nya regler för handel med frö och plantor

Den 1 juli 1994 infördes ett nytt system för handel med frö och plantor. Det innebär en noggrannare uppföljning av godkända frökällor och frö- och plantpartiers äkthet. Enligt internationella överenskommelser är det Skogsstyrelsen som skall publicera godkända frökällor i Sverige. Skogsstyrelsen skall också utfärda tillförlitliga stambrev om fröpartiers äkthet.

Bakgrund

Dessa nya lagregler för handel med skogsodlingsmaterial är ett första steg i en internationell anpassning. I detta steg har huvudsakligen reglerna om skogsodlingsmaterialets genetiska egenskaper samt handelsreglerna anpassats till OECDs regelverk till vilket Sverige redan är anslutet. Ett andra steg kommer genom den svenska EU-anslutningen och omfattar sannolikt föreskrifter avseende produktion av skogsodlingsmaterial, frö- och plantkvalitet samt en utökad kontrollverksamhet. Sverige har fem års övergångstid för anpassningen till EU.

Registrering

De som handlar yrkesmässigt med frö och plantor skall fr o m 1 juli 1994 vara registrerade hos Skogsstyrelsen. Det gäller inte de som bara handlar med kott eller sticklingar. Registreringen sker genom att registreringsavgiften betalas till Skogsstyrelsen, pg 15677-8, avin märks med:
 + "Registrering för handel"
 + namn, adress, org.nr/personnr samt telefon/faxnr. Registreringsavgiftens storlek varierar beroende på vilken kategori handlaren tillhör, se tabell 1 på omstående sida.

Tabell 1. Registreringsavgiftens storlek.

Kategori	årsavgift
Producerar eller säljer mer än 10 miljoner plantor	7 700:-
Producerar eller säljer mellan 50 000 - 10 miljoner plantor	2 000:-
Producerar eller säljer mindre än 50 000 plantor eller handlar bara med frö	400:-

De som registrerat sig får kostnadsfritt ett exemplar av Rikslängden (se nedan) och fortsättningsvis används adresslistan också vid utskick av information och nya blanketter m m. Detta möjliggör spridning av information till marknadens aktörer samt är en nödvändighet för upprätthållande av intygssystemet. Skogsstyrelsen uppmanar de som säljer/ämner sälja frö eller plantor och som ännu inte registrerat sig att omgående göra det! Systemet med äkthetsintyg är avgiftsfinansierat och registreringsavgiften utgör en del av finansieringen. Ingen ska åka snålskjuts på de som registrerat sig. Skogsvårdsorganisationen kommer att rikstäckande följa upp registreringskravet.

Rikslängden med godkända utgångsmaterial

Rikslängden är en sammanställning av tidigare beslutade och publicerade frötäktsområden, frötäktsområden och fröplantager. Tidigare mycket långsträckta frötäktsområden i norra Sverige har delats upp i nya mindre områden och namngivits. Handel får fortsättningsvis endast ske med skogsodlingsmaterial från godkänt utgångsmaterial (vissa övergångsregler finns, se nedan).

Frötäktsområdena omfattar drygt 11 milj ha fördelade på 156 områden, frötäktsområden är 429 st och fröplantagerna är 102 st. Ansökan om att få nya utgångsmaterial godkända kan lämnas till Skogsstyrelsen. För särplockning i fröplantager krävs ansökan om och godkännande av nytt utgångsmaterial. Extra exemplar av Rikslängden kan beställas från Skogsstyrelsen genom insättning av 200:- på pg 15677-8, märk talongen "Rikslängd".

Detta frö kommer från den omtalade...

Stambrev

Stambrevet är det dokument som intygar och upplyser om ursprung och ger information om insamlingen. Observera att stambrev inte behövs för handel med kott. Men den som köper kott för vidare försäljning av frö eller plantor måste skaffa stambrev för fröet. För handel med skogsodlingsmaterial krävs stambrev om fröinsamlingen skett i Sverige (övergångsregler finns, se nedan).

För att Skogsstyrelsen skall kunna utfärda tillförlitliga stambrev krävs ett kontrollsystem. Därför är ansökningsblanketten för stambrev utformad så att ägaren till beståndet där fröet samlas intygar trädslag, insamlingsplatsens koordinater (härkomst) m m. Vidare skall den som svarat för insamlingen på blanketten intyga insamlingsdatum m m. Vid klängning skall den som ansvarar för klängningen intyga klängningsdatum, klängd mängd och mängd utvunnet frö. Dessa tre intyg (markägarintyg, insamlingsintyg och klängningsintyg) skall utfärdas på blanketten för stambrevsansökan senast 14 dagar efter insamling respektive klängning och skickas till Skogsstyrelsen. Observera att stambrev krävs endast om man avser att handla med materialet. För frö som skall användas på egen mark krävs således inget stambrev.

Isärhållning

Vid handel med skogsodlingsmaterial ska det hållas isär avseende trädslag, mognadsår för frö och härkomstområden. Fröplantager och frötäcksområden utgör egna härkomstområden. Således får man blanda fröer inom ett frötäcksområde från samma år och då anges insamlingsintervallet i stambrevet. För frötäcksbestånd kommer förmodligen härkomstområden att införas som säger vilka bestånd som får blandas. För plantor gäller särhållning dessutom tid i plantskola som omskolad och oomskolad planta. Som undantag får ett fröparti mindre än 0,5 kg blandas med ett annat parti om de är av samma trädslag och härkomst men olika mognadsår, under förutsättning att de vid test visat sig likvärdiga ur användningssynpunkt.

Köp inte grisen i säcken!

Intyg/märkning

Vid handel ska materialet alltid åtföljas av stambrev eller intyg. Om intyg används ska av detta framgå aktuellt stambrevs eller införseltillstånd nummer samt de uppgifter som krävs i ett stambrev. Vid leverans till slutlig förbrukare kan stambrev/intyg ersättas med ett dokument (t ex fakturan) som visar stambrevs-/införseltillståndnummer, trädslag, härkomst och levererad mängd. Utformningen av intyg och dokument avgör handlaren själv. I och med att det nya regelverket träder i kraft 1 juli 1994 ska varje leveransenheter (t ex ram eller låda) vara märkt med trädslag, härkomst, mängd och säljarens namn.

Införsel

Vid införsel av skogsodlingsmaterial från utlandet krävs tills vidare införseltillstånd. Införseltillståndet ersätter stambrev vid vidare handel inom Sverige. Detta gäller all införsel av

skogsodlingsmaterial avsett för anläggning av skog oberoende av trädslag. Ansökan om införsel sker på en införselblankett. Av ansökan ska framgå trädslag, ursprung, utgångsmaterial m m. Dessutom ska alltid intyg bifogas från exportlandets myndighet med uppgifter om äkthet och mängd. Endast skogsodlingsmaterial upptaget i Rikslängden får införas till Sverige. Införseltillstånd fordras ej för varuprov (max 200 plantor, eller 1 kg bok- eller ekollon, eller 10 g frö från övriga trädslag). Bestämmelserna om införseltillstånd är under översyn p g a inträdet i EU och kan snabbt komma att ändras. De som registrerat sig för handel med skogsodlingsmaterial kommer att få utskick så snart ny information finns. Handel med länder utanför EU kommer att ställa krav på tillstånd från EU.

Övergångsbestämmelser

Följande övergångsbestämmelser finns:

- Om sådd i plantskolan skett före 1 jan 1995 får plantorna säljas utan stambrev.

- För frö som finns i lager den 30 juni 1994 kan stambrev erhållas av Skogsstyrelsen om ansökan sker före 1 oktober 1994 även om markägar-, insamlings- och klängningsintyg saknas. Fröet behöver ej heller komma från godkända utgångsmaterial. Om någon med frö i lager inte tidigare omfattats av utsänd information i denna fråga ombeds ni omgående kontakta Skogsstyrelsen, tel 036-155706, för eventuell dispensmöjlighet.

- För frö insamlat mellan 1 juli - 31 december 1994 utfärdas stambrev om ansökan sker före 15 januari 1995 eller senast 14 dagar efter klängning även i avsaknad av insamlings-, markägar- och klängningsintyg. Fröet måste dock komma från godkänt utgångsmaterial.

- Vid införsel efter 1 juli 1994 med införseltillstånd utfärdat före 1 juli 1994 utfärdas stambrev om ansökan kommer till Skogsstyrelsen före 1 oktober 1994 eller senast 14 dygn efter införseln.

Avgifter

För närvarande gäller följande avgifter för ansökan om:

Stambrev	400:-
Införseltillstånd	400:-
Härkomstintyg (vid export)	200:-
Nytt utgångsmaterial	självkostnad
Registrering	Se tabell 1.

Dessa avgifter skall betalas för att ansökan skall prövas. Avgiften för stambrev för innevarande frölager betalas mot postförskott vid utsändandet av stambreven (självkostnad, dock max 200:- per stambrev).

Viktiga datum

1 juli 1994:

- Krav på registrering för de som sysslar med yrkesmässig handel.
- Införseltillstånd för alla arter krävs
- Krav på särskilt skogsodlingsmaterial.

1 okt 1994:

- Sista dag för ansökan om stambrev för innevarande lager.

1 jan 1995:

- För handel med svenskt skogsodlingsmaterial krävs stambrev
- Olika intyg krävs i stambrevsansökan
- Handel med importerat skogsodlingsmaterial får endast ske om införseltillståndet är utfärdat efter 1 juli 1994 eller om stambrev finns.

Författare till artikeln är Skog D Lennart Ackzell, avdelningsdirektör på Skogsstyrelsens skogsvårdsenhet.